United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

INTERNATIONAL SCIENTIFIC COMMITTEE ON RISK PREPAREDNESS
ICORP
TURKIYE

ICCROM

International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property

Tehlike Altındaki Miras

Koleksiyonların Acil Durumda Tahliyesi

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

INTERNATIONAL SCIENTIFIC COMMITTEE ON RISK PREPAREDNESS
ICORP
TURKIYE

ICCROM

International Centre for the Study of
the Preservation and Restoration of
Cultural Property

Tehlike Altındaki Miras

Acil Durumda Koleksiyonların Tahliyesi

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu-UNESCO (7, place de Fontenoy, 75352 Paris 07 SP, Fransa), Uluslararası Kültür Varlıklarını Koruma ve Restorasyon Çalışmaları Merkezi - ICCROM (Via di San Michele 13, 00153 Roma, İtalya) ve Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi Risklere Hazırlık Türkiye Bilimsel Komitesi'nin - ICOMOS - ICORP TÜRKİYE (Yıldız Teknik Üniver sitesi Mimarlık Fakültesi Restorasyon Anabilim Dalı Yıldız Beşiktaş 34349 İstanbul Türkiye) ortak yayınıdır.

ISBN 978-92-3-000095-0

Orijinal başlık: Endangered Heritage: Emergency Evacuation of Heritage Collections
2016 yılında Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) ve Uluslararası Kültür Varlıklarını Koruma ve Restorasyon Çalışma Merkezi (ICCROM) tarafından yayınlamıştır.

Yayını Hazırlayanlar:

İngilizce metin ve konsept	Aparna Tandon, **ICCROM**
Görseller	Abdel Hamid Salah, **EHRF – Egyptian Heritage Rescue Foundation**
Bilgi tasarımı ve görselleştirme	**Visuality** - www.visuality.be
Araştırma	Eugenie Crété & Alessia Strozzi, **ICCROM** Amira Sadik, HebatAllah AbdelHamid, Dalia Hassan & Sara Nor, **EHRF**
Koordinasyon	Catherine Antomarchi, Jennifer Copithorne, Aparna Tandon & Isabelle Verger, **ICCROM** Nao Hayashi & Toshiya Kai, **UNESCO**
Türkçe'ye çeviri	**Diyalog 360**
Redaksiyon	Nevra Ertürk, Meltem Vatan Kaptan, Bilgen Özbay, Zeynep Gül Ünal, **ICOMOS ICORP Türkiye**

UNESCO'nun Önsözü

UNESCO, İkinci Dünya Savaşı'nın yarattığı hasar ve yıkımın ardından 1945'te, kalıcı barışın ancak kadın ve erkeklerin zihninde; onur, eşitlik ve karşılıklı saygı temelinde inşa edilebileceği inancıyla kurulmuştur. Bu çerçevede müzeler, bu vizyonu paylaşmak için ideal konumdadır. Sadece âlimlerin derin bilgisinin ve tarihi eserlerin koruyucularının mabedi olmaktan çıkıp, düşünsel değişimi, yaratıcılığı teşvik eden, ayrıca kimliklerin sembolü olan müzeler; eğitim, sosyal uyum ve sürdürülebilir kalkınma konularında hayati rol oynamaktadır. Müzelerin, toplumun bütünü için birçok yararlı işlevi yerine getirmeye devam ettiği gerçeği uluslararası toplum tarafından kabul edilmektedir. Müzelerin, ortak amacımızı gerçekleştirme yönündeki önemli potansiyeli, özellikle son yıllarda, konu üzerinde daha önceki 1960 tarihli küresel tavsiye kararının kabul edilmesinden 55 yıl sonra, "Müze ve Koleksiyonların Çeşitlilikleri ve Toplumdaki Görevlerinin Korunması ve Geliştirilmesine İlişkin Tavsiye Kararı"nın, UNESCO'ya üye tüm devletler tarafından, Kasım 2015'te kabul edilmesi ile daha da görünür hale gelmiştir. Son yıllarda müzeler ve kültür kurumları giderek artan şekilde, şiddet yanlısı radikallerin hedefi haline gelmiştir. Müzeler, geçmişin ve insan yaratıcılığının değerli tanıklarını koruma ve kıymet takdir etme rolleri nedeniyle tehdit altına girdiğinde, korumamız ve desteklememiz gereken, onların kültürlerarası diyalog ve karşılıklı anlayış açısından taşıdığı özgün değerdir. Müzeler ve müze çalışanları doğal afetler ve iklim değişikliği nedeniyle de zor zamanlar yaşamaktadırlar. Uzun süredir işbirliği yaptığımız ICCROM ile birlikte UNESCO, müzelerin her türlü acil duruma karşı müdahale kapasitelerinin artırılması için uluslararası miras topluluklarını desteklemektedirler. Kadınların miras konusunda karar alma, süreç ve eylemlerine katılımını sağlamanın da, UNESCO, Üye Devletler ve uluslararası miras topluluğunun zorlu bir görevi olduğunun altını çizmek isteriz. Bu husus, sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak için bir gerekliliktir. Aynı şekilde, acil durumlarda da çok paydaşlı ve bağlama dayalı bir yaklaşımla ve kadınların her fırsatta sürece katılımını sağlamak, ulusal politika oluşturulurken toplumsal cinsiyet konusuna duyarlı eylemler gerçekleştirmek yararlı sonuçlar elde edilmesi yönünde arzu edilmektedir. Bu el kitapçığının, ilgili tüm paydaşlara yarar sağlayacağını içtenlikle umut ediyoruz.

Neden bu el kitapçığı?

Bir silahlı çatışma sırasında kültür mirasını korumak zor, hatta zaman zaman hayati tehlike oluşturabilen bir çabadır. Yine de savaş bölgelerinde yaşamlarına devam etmeye çalışan toplumlar, kargaşa ve belirsizliğin ortasında onlara bir devamlılık hissi veren kültür mirasını kurtarmak için üstün bir çaba gösteriyorlar. Toplum önderliğinde yapılan kültür mirasını kurtarma çalışmalarının en etkileyici örneklerinden biri, 2013'te Kuzey Mali'de ortaya çıkan çatışma sırasında, özel bir koleksiyoncuya ait elyazması koleksiyonlarının Timbuktu'dan başarıyla tahliye edilmesiydi.

Bu el kitapçığı, ICCROM'un "Kriz Anında Kültür Mirasına İlk Yardım" adlı kapasite artırma girişimi kapsamında, sahada elde edilen benzer deneyimlerin sonucunda ortaya çıktı. Bu el kitapçığı, çok zor şartlar altında koleksiyonların tahliyesi konusunda adım adım rehberlik etmektedir. Kitapçık, bir kriz anında taşınır kültür varlıklarının tahrip edilmesini ve yağmalanmasını engellemeye yönelik çalışan topluluk ve kurumlara destek olmayı hedeflemektedir. El kitapçığı, eğitim vermek ve kültürel alanlardaki acil durumlara hazırlık çalışmalarının iyileştirilmesi amacıyla da kullanılabilir.

Hiçbir acil durumun diğerine benzemediği göz önünde bulundurularak, el kitapçığında, belirli bir acil durumdan kaynaklanan ihtiyaçlara cevap vermek için uyarlanabilecek basit bir iş akışı tarif edilmektedir. Yayıncılar, bu iş akışının sahada test edilmesini sağladığı için Kahire merkezli bir sivil toplum kuruluşu olan Mısır Kültür Mirasını Kurtarma Vakfı'na (Egyptian Heritage Rescue Foundation-EHRF) teşekkür eder. EHRF, kriz ortamında kültür mirasına ilkyardım sağlamak üzere eğitilmiş 97 kadın ve erkekten oluşan bir ekiptir. 2014'te, bir polis merkezi yakınında gerçekleşen bombalı saldırı nedeniyle zarar gören Kahire İslam Eserleri Müzesi'nin koleksiyonunun kurtarılması için bu ekipten yardım istenmiştir.

Bu yayındaki tüm bilgilerin amacına uygun olması için her türlü çaba gösterilmiştir. Yine de yayıncılar bunu "devam eden" bir iş olarak sunar ve kullanıcıları geribildirimde bulunmaya davet ederler.

Ne zaman tahliye edilmeli?

Tehlike altındaki bir koleksiyona ait eserleri, bir müze veya arkeolojik alandan tahliye etme kararı büyük önem taşır. Süreç; dikkatli bir şekilde planlanmadığında, aceleyle atılan bir adım, değerli kültür varlıklarını, yeni ve öngörülmemiş tehditlere maruz bırakabilir. Bu nedenle, tahliye kararı yalnızca aşağıdaki koşulların tümü gerçekleştiğinde verilmelidir:

- Kurumunuzun karşılaştığı tehdit gerçekse,
- Mevcut önlemler koleksiyonunuzun zarar görmesini önlemeye yeterli olmayacaksa,
- Koleksiyonunuzu saklamak için daha güvenli bir yer bulunuyorsa,
- Eserleri tahliye etmek ve başka bir yere götürmek için resmi izin alındıysa,
- Tehlike altındaki koleksiyonu başka bir yere götürmek için yeterli insan gücüne ve kaynağa sahipseniz,
- Operasyonda yer alacak bireylerin kişisel güvenlik ve emniyeti tehdit altında değilse.

Nasıl tahliye edilmeli?

İlerleyen bölümlerde, bir tahliyenin iş akışını anlatacağız.

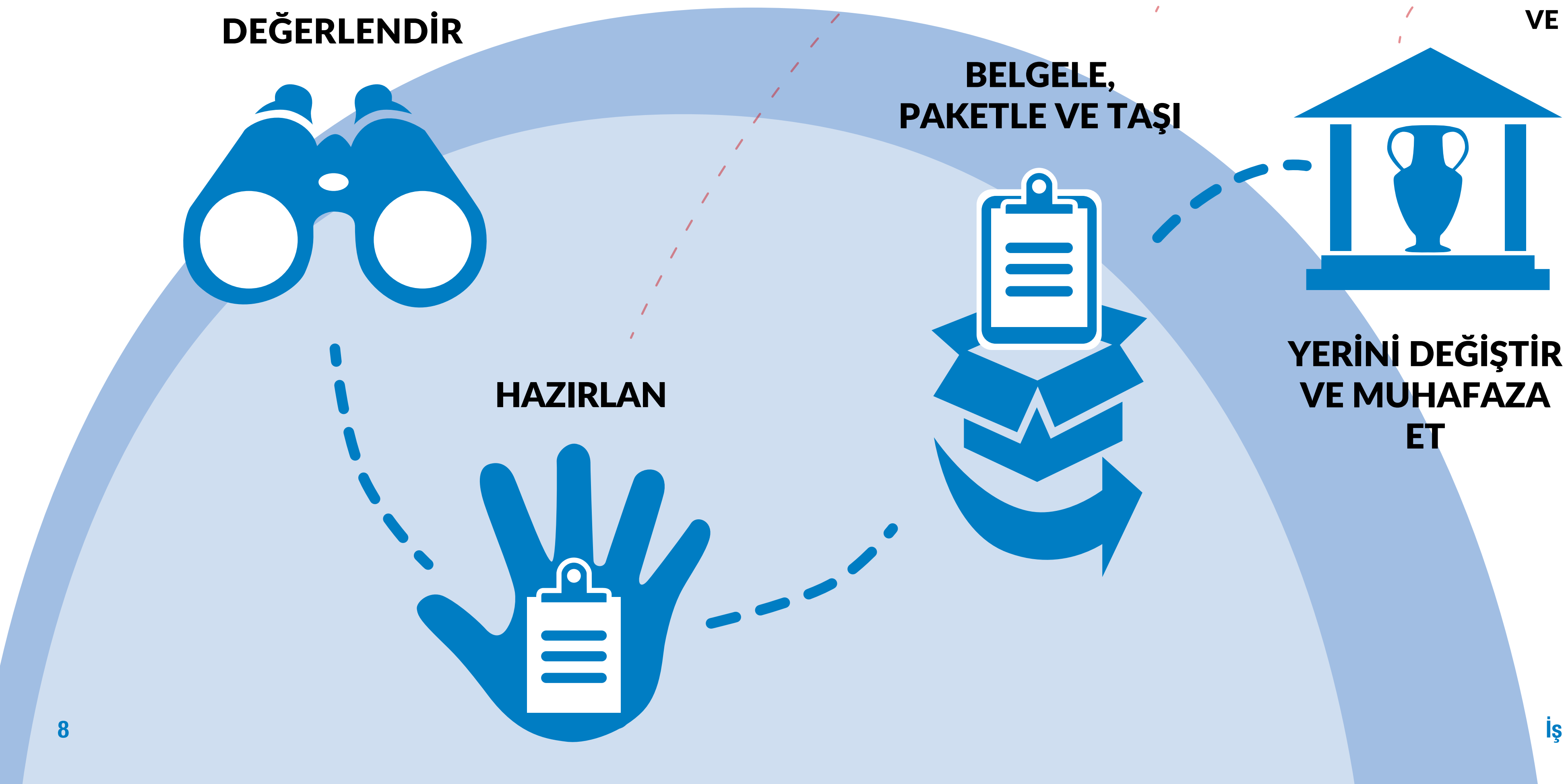
1 Değerlendir

2 Hazırlan

3 Belgele, paketle ve taşı

4 Yerini değiştir ve muhafaza et

İş Akışı

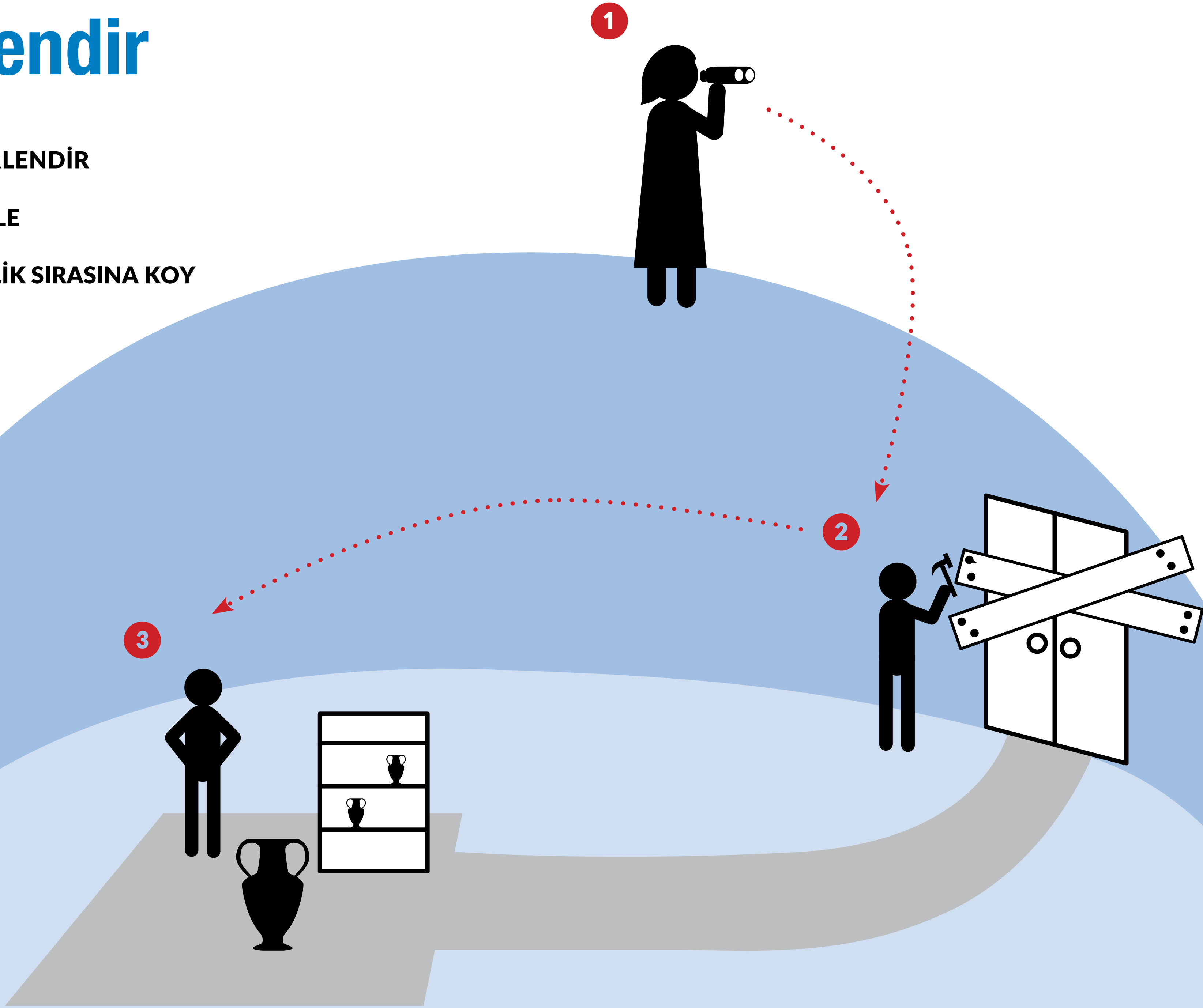

DEĞERLENDİR
HAZIRLAN
BELGELE, PAKETLE VE TAŞI
YERİNİ DEĞİŞTİR VE MUHAFAZA ET

Değerlendir

1 TEHDİDİ DEĞERLENDİR

2 TEHDİDİ ENGELLE

3 ESERLERİ ÖNCELİK SIRASINA KOY

1 TEHDİDİ DEĞERLENDİR

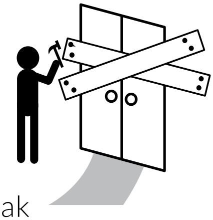

Tehdidin gerçek olup olmadığını değerlendir.

Öncelikle, sel veya ayaklanma gibi belirli bir tehdidin kurumunuzu etkileme olasılığını analiz edin. Çoğu zaman bir kurumun konumu, onu belirli bir tehdide karşı daha korunmasız hale getirir. Örneğin, bir müzenin yakınındaki şiddetli bir ayaklanma, kurumun güvenliğine karşı bir tehdittir. Böyle bir senaryoda, ilgili personel vandalizm ve/veya yağma tehdidini gerçek olarak kabul etmeli ve buna karşı gerekli önlemleri almalıdır.

Benzer şekilde, taşkına sebep olabilecek bir su kaynağına yakın konumda bulunan bir arkeolojik kazı alanı da tehlike altında kabul edilir.

2 TEHDİDİ ENGELLE

Tehdidi engelle veya içeri girmesini önle.

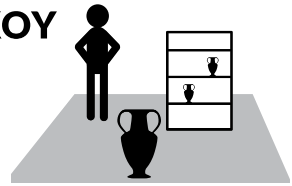
Tehdidin gerçek olduğunu saptadıktan sonra, etkin olarak alana girişini kesecek önlemlerin mevcut olduğundan emin olmaya çalışın. Bu önlemler o tehdide özgü olmalıdır.

Bir örnekle açıklayalım. Bir müzenin silahlı yağmacılardan korunmasını gerektiren bir senaryo düşünün. Bu durumda, tehdide özgü önlemler şunlar olabilir:

- Müze binasını korumak için ek güvenlik personelinin konuşlandırılması,
- Müze binası çevresine beton bariyerler yerleştirilmesi ve/veya zorla içeri girilmesini engellemek için kapı ve pencerelerin üstüne tahtalar çakılarak kapatılması.

Herhangi bir nedenle, tehdit altındaki müzenin bu önlemleri alması mümkün değilse, bu durumda ilgili yetkililer hem personeli hem de koleksiyonları tahliye etmeye hazırlanmalıdır.

3 ESERLERİ ÖNCELİK SIRASINA KOY

İlk olarak tahliye edilmesi gereken eserlerin listesini hazırla.

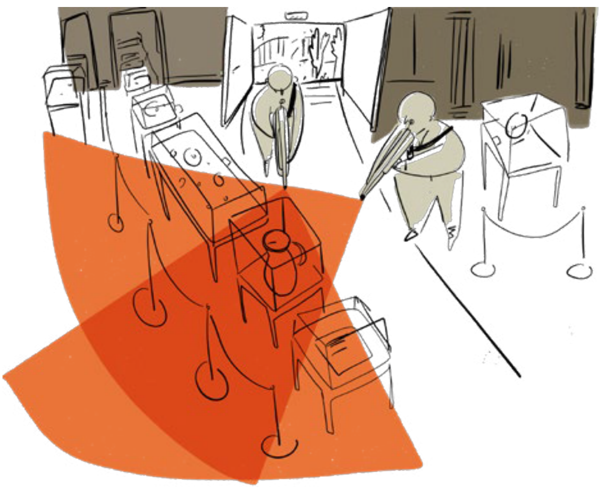
Öncelikli olarak tahliye edilmesi gereken eserlerin listesini hazırlayın.

Yetkili memur veya müze sorumlusuna danışarak ve eski envantēr kayıtlarını kontrol ederek, öncelikle tahliye edilmesi gereken en değerli eserleri belirleyin. Kolay tanınmaları için, yanlarına küçük kâğıt parçaları koyarak bu eserleri işaretleyin.

Her bir eserin önemini gösteren bilgilere ulaşılamıyorsa, öncelikle eserlerin listesini, belirli bir tehdide en çok maruz kalma durumu olanları tespit ederek hazırlayın.

Bunu yapmanın kolay bir yolu, bir tehdidin kurumunuzu maruz bırakabileceği en olası rotaları takip etmek ve ardından bu rotalar üzerinde tehdidin kolayca ulaşabileceği eserlerin listesini yapmaktır. Yukarıda anlatıldığı gibi, bu eserleri ve yerlerini işaretlemek için küçük kâğıt parçaları kullanın.

Örnek: Silahlı yağmacılar bir müzeye ön kapıdan girebiliyorsa, bu alan ve çevresinde yer alan eserler kolayca zarar görebilir veya yağmalanabilir.

Dikkat: Bazı durumlarda tehdidin meydana gelebileceği rotayı öngörmek zordur. Her yönden ateş açılmasının olası olduğu bir çatışma alanının ortasındaki arkeolojik kazı alanı buna tipik bir örnektir.

Eserlerin değeri ve bir tehdidin olası rotası bilinmediğinde öncelik nasıl belirlenir?

Tehlike altındaki eserlerin önemi veya tehdidin olası rotası bilinmediğinde, öncelikli eserler listesini hazırlamak için aşağıdaki ölçütler kullanılabilir:

a) Eserin malzemesi

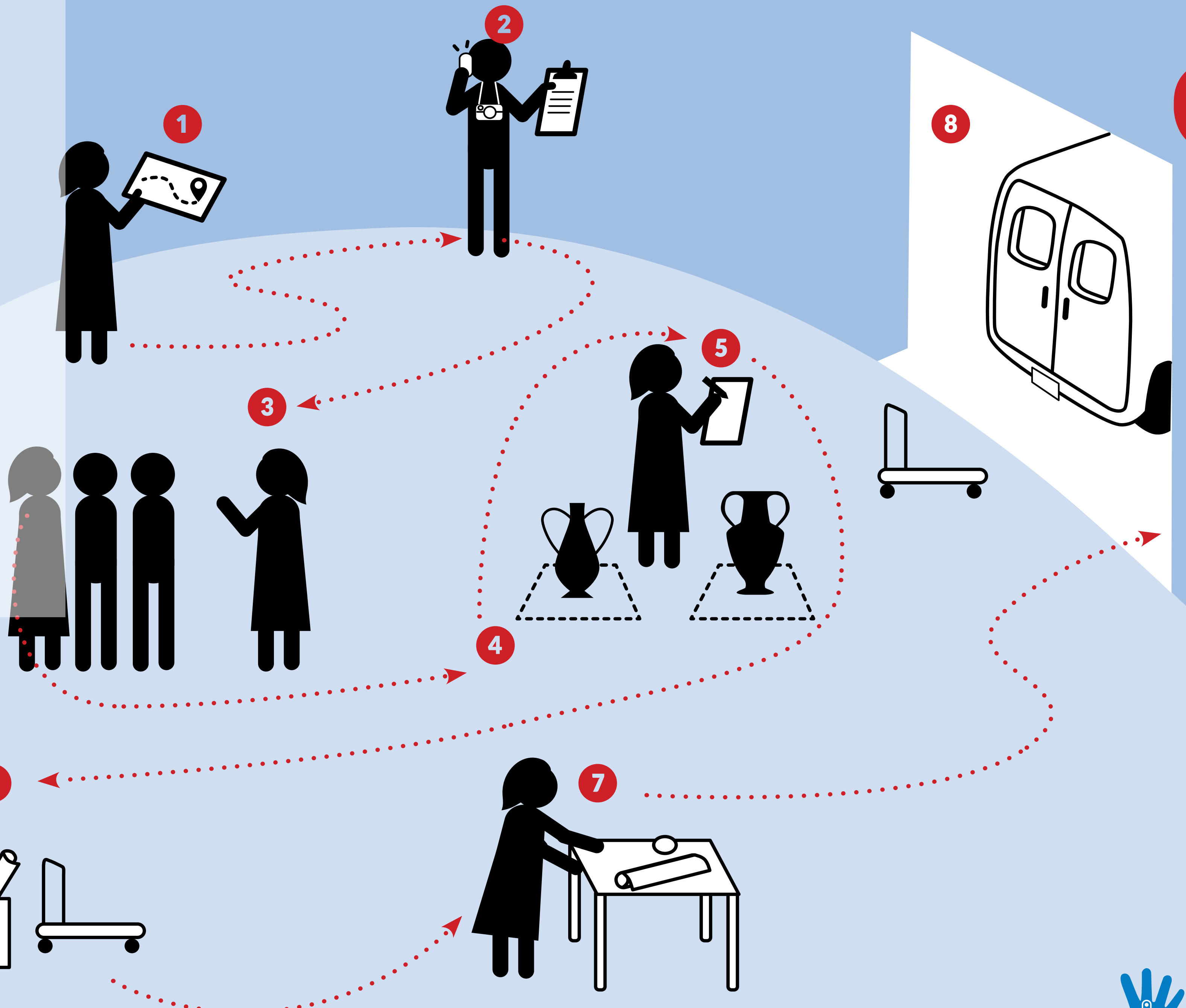
Yangın, su, biyolojik veya kimyasal kirleticiler genel anlamda, kâğıt, ahşap, tekstil ve kemik gibi organik malzemelere kolayca zarar verebilir. Fiziksel kuvvet ise cam, seramik ve kil gibi inorganik malzemelerde yapısal zarara yol açabilir. Bu nedenle, organik malzemeden yapılmış eserler ile cam gibi inorganik malzemeden üretilmiş kırılgan eserler öncelikli olarak koruma altına alınmalıdır.

b) Eserin boyutu ve ağırlığı

Kazı alanından kaldırılarak müzeye getirilmiş mozaikler ya da duvar boyutunda çerçeveli yağlıboya tablolar gibi çok büyük veya çok ağır eserleri tahliye etmek için yeterli zaman veya kaynağa sahip olmayabilirsiniz. Bu tür eserler yerlerinde koruma altına alınmalıdır.

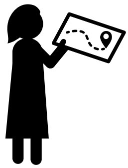
Hazırlan

1. GÜVENLİ YER & ROTA BELİRLEYİN
2. İZİN ALIN
3. EKİP OLUŞTURUN
4. HER ESERE ÖZEL NUMARA VE YER KODU VERİN
5. ACİL DURUM TAHLİYE ENVANTERİ HAZIRLAYIN
6. GEREKLİ MALZEMELERİ BİR ARAYA GETİRİN
7. ÇALIŞMA ALANI BELİRLEYİN
8. GÜVENLİ NAKLİYE

1 GÜVENLİ YER & ROTA BELİRLEYİN

Güvenli bir yer ve güvenli bir rota belirleyin.

Tahliye edilmesi gereken eserlerin sayısını ve türünü belirledikten sonra, geçici depolama alanı olarak kullanılabilecek güvenli bir yer bulun. Böyle bir alanı seçerken şunlara dikkat edin:

1. Başka bir yere taşınması gereken tüm eserler için yeterli büyüklükte olmasına,
2. Temiz olmasına, böcek istilası veya küflenme bulunmamasına,
3. Havadar olmasına, ıslak veya nemli bir yer olmamasına,
4. Hırsızlık veya vandalizme karşı emniyetli olmasına,
5. Eserlerin güvenli nakliyesine olanak verecek bir yoldan ulaşılabilir olmasına ve eğer gerekirse, eserlerin uzun bir süre boyunca kalabileceği bir yer olmasına.

⚠ **Dikkat:** Geçmiş deneyimler, yeri değiştirilen eserlerin yıllarca geçici depolama alanında kalabileceğini göstermiştir. Depolama alanını seçerken bunu aklınızda bulundurun.

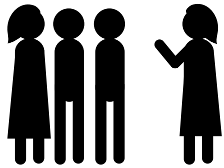
2 İZİN ALIN

Güvenli bir yerin belirlenmesinin ardından, eserlerin tahliye edilmesi ve geçici olarak yerlerinin değiştirilmesi için ilgili yetkililerden resmi izin alın.

❸ EKİP OLUŞTURUN

Operasyon için bir ekip oluşturun.

Ekip, tehdit altındaki koleksiyondan doğrudan sorumlu olan tüm yetkilileri kapsamalıdır. Ekibin bir lideri olmalıdır; bu lider operasyonun kapsamını ve amaçlarını anlatabilmeli ve ekip üyelerine belirli görevler verebilmelidir. Bu görevler aşağıdaki iş kalemlerini içerir:

- belgeleme;
- elleçleme ve paketleme;
- nakliye;
- geçici depo alanının düzenlenmesi.

Dikkat: Operasyonun başarısı için, farklı görevler icra eden ekip üyeleri arasındaki iletişim ve koordinasyon hayati öneme taşımaktadır. Bu amaçla, ekip üyeleri için operasyonun güvenliğini tehlikeye atmayacak etkili ve güvenilir bir iletişim yöntemi belirleyin.

Ekip üyeleri arasındaki koordinasyon nasıl geliştirilir?

1. Ekibi daha küçük birimlere bölün ve her birime belirli görevler verin.
2. Her birimin odak noktası olarak çalışacak bir sorumlusu olmasını sağlayın.
3. Odak noktalarından, birimlerinin yaptığı çalışmalar konusunda düzenli olarak bilgi vermelerini isteyin.
4. Koordinasyonu sağlamak için ortak bir belgeleme sistemi oluşturun.

4 HER ESERE ÖZEL NUMARA VE YER KODU VERİN

Her esere özel bir numara verin ve yerini belirleyin.

- Bir eserin yerini değiştirmeden önce, operasyon sırasında hareketini takip edebilmek için esere özel bir envanter numarası verin. Tahliye için oluşturulan numaralandırma sisteminin, basit, tek tip ve herkes tarafından anlaşılır olmasına dikkat edin. Numaralandırma, yalnızca artan sayılardan oluşabilir veya örneğin, C'nin kurumun baş harfi olduğunu varsayarak, C32 gibi bir harf ve rakam kombinasyonu olabilir.

Dikkat: Çoğu durumda, eserlere daha önceden ait oldukları kurum tarafından verilmiş numaralar vardır. Hatta bazen birden fazla numara ile de karşılaşabilirsiniz. Önceden verilmiş tüm numaralar Acil Durum Tahliye Envanteri'ne (Bkz. s. 22) kaydedilmelidir.

- Esere bir yer kodu verin. Yer kodu genellikle harf ve rakamlardan oluşur ve belirli bir alan içerisindeki bir eseri bulmak için kullanılır. İdeal olarak, müzenin envanterinde bir yer kodu sistemi de vardır. Böyle bir sistem bulunmuyorsa, anlaşılması kolay, basit bir kodlama sistemi oluşturun.

İpucu: Bir eser için yer kodu nasıl oluşturulur?

Yer kodu şunları içermelidir:

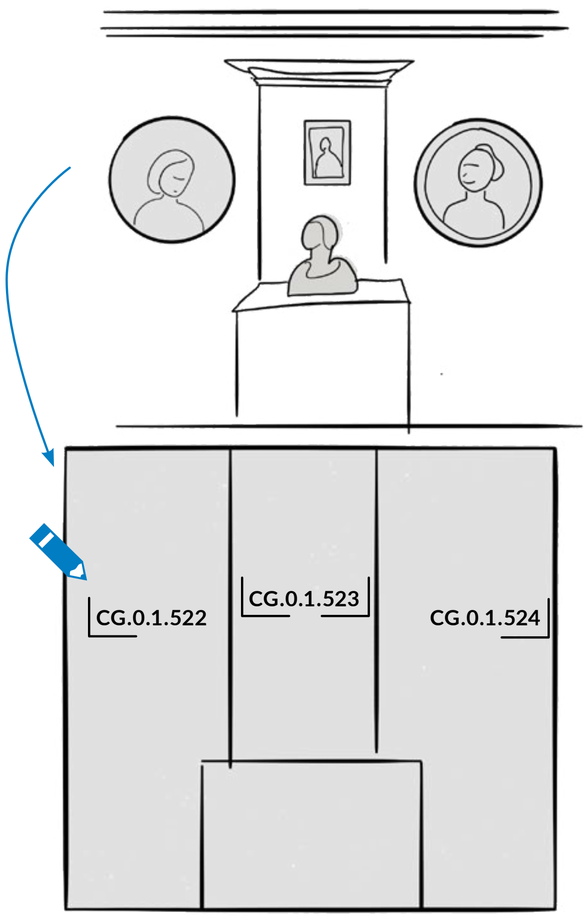
- kurumun yer kodu (harfler)
- kat numarası (yalnızca eserlerin farklı katlarda yer aldığı durumlarda)
- oda numarası
- dolap veya raf numarası

Örnek: Craft Galerisi'ne ait, zemin katta, 1 numaralı odada, A dolabında bulunan 128 numaralı bir eserin yer kodu; CG. 0.1.A.128 olacaktır.

- Esere, özel numarası ve yer kodunun bulunduğu bir etiket yerleştirin.

Dikkat: Etiketi esere iliştirirken, yapışkan bant veya zımba kullanmaktan kaçının.

- Odanın ve tahliye edilecek eserlerin yer aldığı dolap ve rafların fotoğraflarını çekin. Fotoğraflarda eserlerin etiketlerinin görünür olmasına dikkat edin. Buna alternatif olarak, kolon ve açıklıkları referans noktası alarak bir kat planı hazırlayın; taşınacak eserlerin fiziki konumlarını belirten kodları plana ekleyin. Eserler duvarlarda sergileniyorsa, duvarların krokisini çizin ve üzerinde yer alan eserlerin yer kodlarını yazın.

5 ACİL DURUM TAHLİYE ENVANTERİ HAZIRLAYIN

Tahliye için bir envanter hazırlayın.

Eğer varsa, geçmiş belgeler size bu işte yardımcı olabilir. Acil durum tahliye envanteri, aşağıdaki bilgileri içerebilir.

Kayıt numarası	Müzedeki envanter numarası	Belirlenen eser kimlik numarası	Türü	Malzemesi	Boyutları: uzunluğu, genişliği, yüksekliği	Ağırlığı	Orijinal yer kodu	Fotoğraf veya kat planı referans numarası	Yeni yeri	Fotoğraf veya kat planı referans numarası

Kayıt numarası: 1'den başlayarak taşınan son esere kadar, artan sayılar şeklinde, tahliye edilen eser sayısını gösterir.

Belirlenen eser kimlik numarası: Bu alan, tahliye amacıyla esere verilen özel kimlik numarasını kaydetmek içindir.

Türü: Eser türü: Eseri kısaca tanımlamak için kullanın (resimli elyazması, heykel, kap vb.)

Malzemesi: Eserin yapıldığı malzeme (cam, seramik, metal, tekstil vb.)

Ağırlığı: Eserin ağırlığını belirtin. Bir tartı mevcut değilse, ağırlığı belirtmek için “+” gibi semboller kullanın. Örneğin, bir eser kolayca kaldırılabiliyor ve tek bir kişi tarafından taşınabiliyorsa “+”, kaldırmak için iki kişi gerekiyorsa “++”, kaldırıp taşımak için özel ekipman gerekiyorsa “+++” işaretini koyun.

Orijinal yer kodu: 4. adımda anlatıldığı gibi, eserin orijinal yer

Yeni yeri: Bu bölüm, tahliye tamamlandığında ve eserler yeni, güvenli yerlerine taşındığında doldurulmalıdır.

Fotoğraf veya kat planı referans numarası: Tüm fotoğraf ve kat planlarının bir referans numarası olmalıdır.

6 GEREKLİ MALZEMELERİ BİR ARAYA GETİRİN

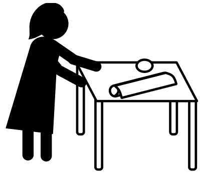

Eserleri belgeleme, elleçleme, paketleme, taşıma ve depolama için gerekli malzemeleri toplayın. Tahliye ekibinde, maske, eldiven ve kask gibi uygun kişisel güvenlik ekipmanlarının bulunduğundan emin olun. Güvenlik ekipmanlarını hazırlarken, nasıl bir tehditle karşı karşıya olduğunuzu ve elleçlenecek eserlerin türünü göz önünde bulundurun.

Taşınır kültür varlıklarını belgeleme, elleçleme, paketleme, taşıma ve depolama sırasında kullanılabilecek malzemeler listesi için Ek'e (sayfa 51) bakınız.

7 ÇALIŞMA ALANI BELİRLEYİN

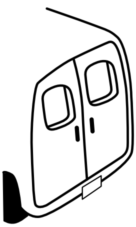

Eserleri belgeleme ve paketleme sırasında, çalışma alanı olarak kullanmak üzere tahliye alanı içinde bir yer veya boş bir oda belirleyin. Bu alan, en az iki büyük masa, paketleme malzemeleri ve diğer ilgili ekipmanların sığacağı büyüklükte bir alan olmalıdır.

8 GÜVENLİ NAKLİYE

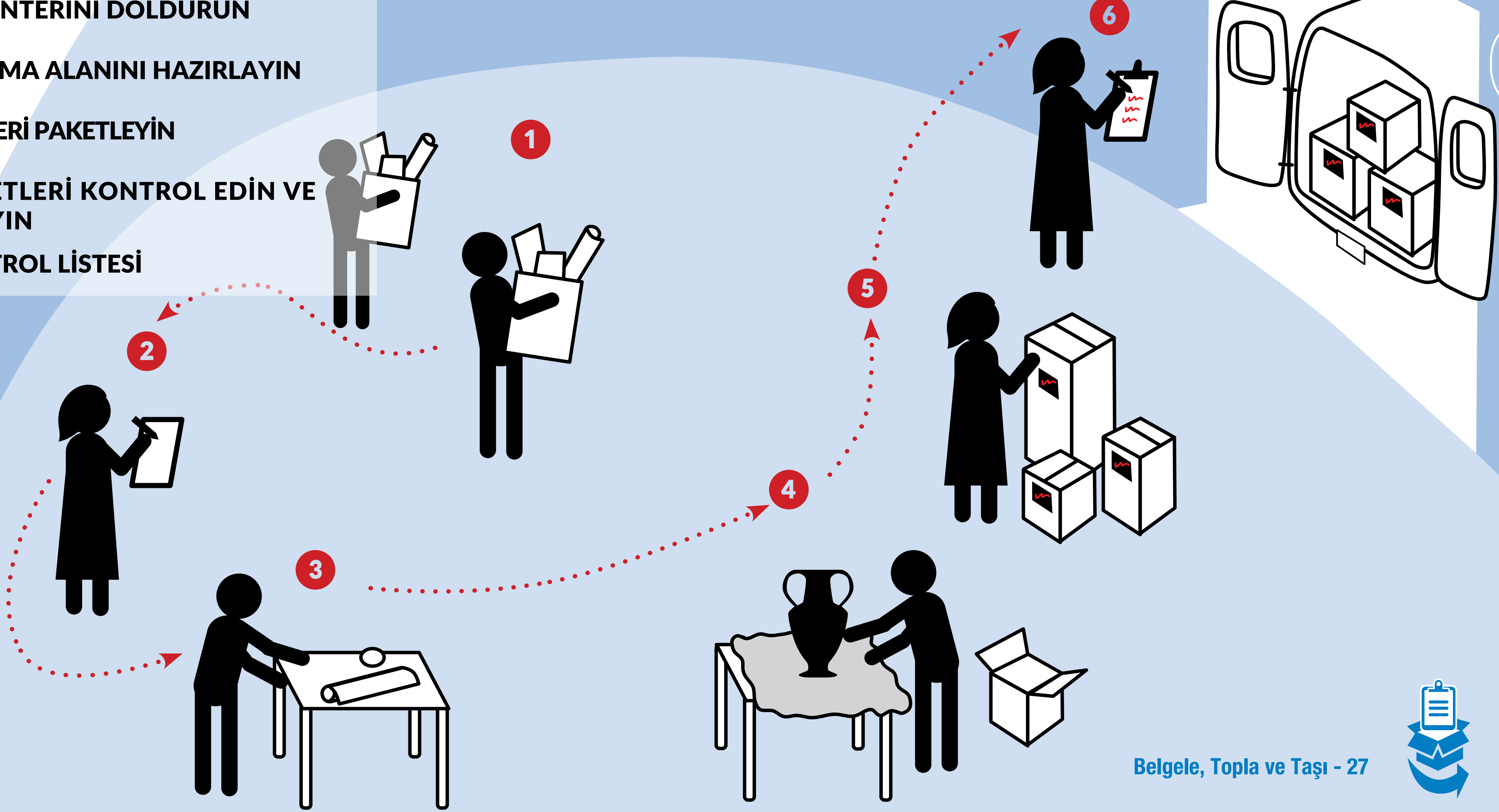
Eserleri, tehlike altındaki alandan yeni yerlerine nakletmek için en güvenli yolu belirleyin. Güvenli nakliye için gereken zamanın iş akışında yer aldığından emin olun.

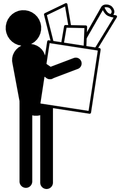

Belgele, Topla ve Taşı

1. DÜZENLEYİN
2. ACİL DURUM TAHLİYE ENVANTERİNİ DOLDURUN
3. ÇALIŞMA ALANINI HAZIRLAYIN
4. ESERLERİ PAKETLEYİN
5. ETİKETLERİ KONTROL EDİN VE TAŞIYIN
6. KONTROL LİSTESİ

1 DÜZENLEYİN

Tüm hazırlıklar tamamlandıktan sonra ekip, gerekli malzemeleri toplayarak operasyona başlamalıdır.

2 ACİL DURUM TAHLİYE ENVANTERİNİ DOLDURUN

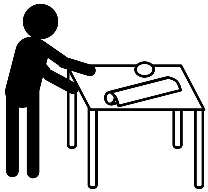

Tahliye edilecek eserlerin fiziksel konumları etiketlere yazılıp kaydedildikten sonra (Bkz. s. 20), belgelemeden sorumlu alt birim tahliye için hazırlanan envanteri doldurabilir (Bkz. s. 22).

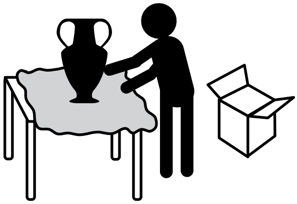

3 ÇALIŞMA ALANINI HAZIRLAYIN

Belgeleme ekibi envanteri doldururken, elleçleme ve paketlemeden sorumlu ekip de çalışma alanını hazırlayabilir (Bkz. s. 19).

4 ESERLERİ PAKETLEYİN

Tahliye edilecek tüm eserler envantere kaydedildikten sonra, eserleri çalışma alanına taşıyın ve paketleme işine başlayın. Envanterin tamamlanmış bir kopyasının eserlerin yanında bulunmasına özen gösterin.

Kültürel objeleri elinize alırken dikkat etmeniz gereken ipuçları

Bir esere dokunmadan önce ellerinizin temiz ve kuru olduğundan, işlem boyunca da öyle kalacağından emin olun.

1. Tozlu veya kirli eserleri elleçlerken nitril veya vinil eldiven kullanın.
2. Fotoğraflar, çizimler, boyalı veya cilalı yüzeye sahip eserler üzerinde parmak izi bırakmamak için her zaman eldiven takın.
3. Eserler tozlu bir ortamda saklanıyorsa, kendinizi korumak için maske takın.
4. Eldiven kullanırken eldivenin doğru ölçüde olmasına ve ellerinize uymasına dikkat edin yoksa yanlışlıkla esere zarar verebilir veya eseri elinizden düşürebilirsiniz.
5. Bir eserden diğerine kirin bulaşmasını önlemek için kirlendiğinde eldivenlerinizi değiştirin.
6. Elleçleme sırasında kıyafetlerinizin veya mücevher gibi aksesuarlarınızın eseri çizmemesine veya esere değmemesine dikkat edin.
7. Eserleri bir yerden başka bir yere taşırken, ortasında mobilya gibi engellerin bulunmadığı açık bir yol belirleyin.
8. Çok büyük veya ağır eserlerin elleçlenmesinde her zaman yardım isteyin; bu tür eserler taşınırken kapıları açması için bir kişiyi görevlendirin.
9. Kazaları veya kırılmaları önlemek için tek seferde birden fazla eser taşımayın.

1

3

7

8

9

10 Eserleri taşımak için sandıklar, kutular veya tepsiler kullanın.

11 Eserleri uzak bir yere taşımak için mümkünse el arabası kullanın.

12 Eserleri kulplarından veya ağız kısımlarından tutmayın.

13 Bir eseri tutmak için her zaman iki elinizi birden kullanın. Eserin ağırlığının dengelendiğinden emin olmak için bir elinizi eserin altına koyun, diğer elinizle ise eseri kavrayın.

14 Kâğıt üzerindeki sanat eserlerini, kağıt belgeleri ve papirüs gibi hassas bitki kökenli eserleri elleçlerken karton gibi bükülmeyen malzemeleri tercih edin. Taşıma sırasında eserin yerinden oynamasını engellemek için ise başka bükülmeyen bir destekle üzerini kapatın.

15 Kırılgan eserleri her zaman uygun boyutlardaki kutularda taşıyın ve kaza eseri sarsılmaları önlemek için yastıklama malzemeleri kullanın.

16 Sivri köşeleri veya kenarları olan eserlerin elleçlenmesi sırasında dikkatli olun. Yaralanmaları veya diğer eserlere zarar gelmesini önlemek için mümkünse bunları kumaş, kâğıt veya hava kabarcıklı naylona sarın.

17 Taşımadan önce, varsa eserin gevşek veya çıkabilir parçalarını sağlama alın ve destekleyin. Böylece eserin zarar görme veya çalınma riskini azaltabilirsiniz.

12

13

13

15

Taşınır Kültür Varlıklarının Paketlenmesinde Dikkat Etmeniz Gereken Hususlar

1 Yanlış paketleme, yaşı ve geçmiş kullanımı nedeniyle zaten kırılgan olan taşınır kültür varlıklarına kalıcı fiziksel hasar verebilir. Bu nedenle, bu tür eserleri acil durum tahliyesi için paketlerken aşağıdaki hususları dikkate almak önem taşır:

- Paketleme malzemeleri eserin yüzeyini korurken, aynı zamanda eseri darbeye, titreşime, toza, diğer kirleticilere ve dış ortamdaki ani dalgalanmalara karşı da korumalıdır.
- Basınç veya bozulmaları önlemek amacıyla, paketleme için kullanılan malzemeler eserin şekline ve boyutuna uygun olmalıdır
- Eseri paketinin içindeyken kolayca tanımlamak mümkün olmalıdır. Böylece tekrar elleçlenmesi ihtiyacı azalır.

2 Doğru paketleme malzemelerini seçebilmek için, paketlenecek eserlerin malzemelerini bilmek önem taşır. Örneğin, kâğıt bazlı eserleri veya tekstil malzemeleri paketlerken, eserlerin asit buharı açığa çıkarabilecek bir sandığa (örneğin; yaş ağaç ve kontrplak gibi malzemelerden yapılmış) yerleştirilmediğinden emin olunmalıdır.

3 Eser ile doğrudan temas edileceği durumlarda, mevcut malzemeler arasından en kalitelisini seçin. Genel olarak, çoğu organik ve inorganik malzemeyi sarmak için ağartılmamış, renklendirilmemiş pamuklu ya da muslin gibi kumaşlar güvenle kullanılabilir.

4 Paketleme için malzeme toplarken farklı amaçlar için kullanabileceğiniz malzemeleri seçmeye çalışın. Bu, maliyetleri azaltmanıza ve kaynakların verimli kullanılmasına yardımcı olur.

5 Eserleri paketlerken kapaklı ve diğer kutuların altına istiflenebilecek kadar sağlam olan kutuları seçin.

6 İkinci el bir kutu veya sandık kullanıyorsanız, içerisinde bitki, böcek veya kimyasal madde kalıntısı olmamasına dikkat edin.

1

1

5

7 Benzer malzemelerden olan eserleri birlikte paketleyin. Eserlerin birbirine temas etmemesi için bölmeler yapıp eserleri yerleştirin veya yastıklama malzemeleri kullanın.

8 Nakliye sırasında hafif ve ağır eserleri aynı kutu veya sandığa koymayın; taşıma sırasında ağır eserler hafif olanların üzerine düşüp onlara zarar verebilir.

9 Eser(ler)i bir sandık veya kutuya yerleştirdikten sonra, hareket etmesini engellemek ve sarsıntıların etkisini azaltmak için boşlukları yastıklama malzemeleriyle doldurun.

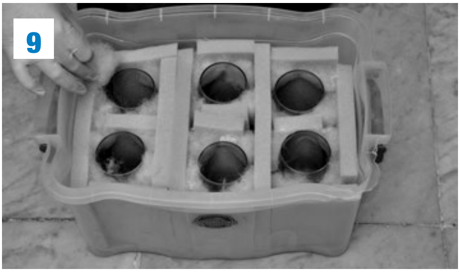
10 Değerli belgeler, kâğıt veya papirüs üzerindeki sanat eserlerini paketlemek için düz kutular kullanın. Buna alternatif olarak, eseri etkisiz kâğıt gibi bir kâğıda sarıp, iki bükülmeyen destek arasında yerleştirin.

11 Birden fazla kâğıt bazlı eseri paketlerken, her bir eseri birbirinden ayırmak için etkisiz kağıt kullanın. Böylece bir eserden diğerine mürekkep veya renk veya geçme riski azalmış olur.

12 Bir kitabın şeklini ve yapısını korumak için kitabı etkisiz kâğıda sarın ve sırtı aşağı gelecek şekilde bir kutuya yerleştirin.

13 Kâğıt veya kumaş üzerine yapılmış büyük ve çerçevesiz bir sanat eserini paketlemek için arşiv kalitesinde bir resim tüpü kullanın; eseri yüzü dışarı gelecek şekilde rulo yapın ve tüpe yerleştirin. Son olarak tüpü muslin veya etkisiz kâğıtla sarın. Arşiv kalitesinde resim tüpü mevcut değilse, kalın kartondan yapılmış bir tüp kullanın ve eseri içine koymadan önce muslin veya etkisiz kâğıtla kaplayın. Kırışma nedeniyle eserin zarar görme riskini azaltması için tüpün çapının geniş olmasına dikkat edin.

14 Pişmiş toprak, cam veya seramik gibi malzemelerden yapılmış kırılgan eserleri büyük bir konteynere yerleştirmeden önce her birini ayrı etkisiz plastik poşetlere yerleştirin. Diğer eserlerle temas etmelerini ve aşınma nedeniyle zarar görmelerini engellemek için yastıklama veya etkisiz bölme malzemeleri kullanın.

9

10

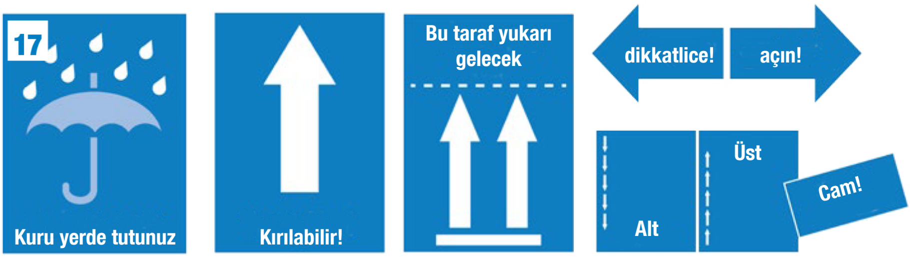

12

14

15 Acil durum şartları altında paketlemenin doğru yapılmasını sağlamak için seri üretim hattı tarzında çalışın: Bir kişiyi eserleri sarmakla, diğerini kutu veya sandığı hazırlamakla, başka bir kişiyi de esere özgü numarayı içeren etiketi yerleştirip, onu hazırlanan sandığa koymakla görevlendirin

16 Tüm kutuların, içindeki eser sayısını ve türlerini belirten etiketleri olduğundan emin olun.

17 Eserlerin yer aldığı kutulara yanlış elleçleme yapılmasını engellemek için üstlerine; “kırılabilir”, “yukarı/aşağı”, “dikkatli taşıyın” ve “ters çevirmeyin” gibi yaygın olarak kullanılan uyarı işaretleri (aşağı-da gösterildiği gibi) koyun.

Geçici Depolama

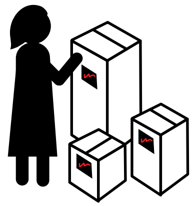
15

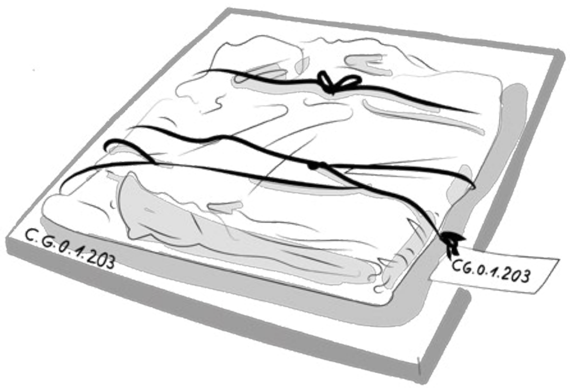

16

5 ETİKETLERİ KONTROL EDİN VE TAŞIYIN

Eserleri paketlerken, kimlik numaralarının bulunduğu etiketlerin yerinde bulunduğundan emin olun. Paketleme malzemelerinde de bu etiketlerden bulunmalıdır.

Belgeleme biriminden en az bir kişinin, aşağıda önerilen bölümlerin yer aldığı basit bir formu doldurarak eserlerin farklı kutulara yerleşimini takip ettiğinden emin olun. Hareket takip formundan birkaç kopyayı hazırda bulundurun.

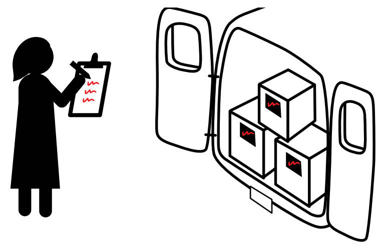
Hareket Takip Formu

Kayıt numarası	Kutu numarası	Kutudaki toplam eser sayısı	Elleçleme/Nakliye için talimatlar	Gönderen	Ayrıldığı tarih	Kurye / araç numarası	Teslim alındığı tarih	Kutu numarası	Kutudaki toplam eser sayısı	Teslim alan
1	*12*	*20*	*Cam: Dikkatli taşıyın*	*Abdel Hamid, küratör*	*25 Ocak*	*xxx256*	*25 Ocak*	*12*	*20*	*xxx memuru*
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

Not: Hareket takip formunun son dört sütunu, geçici depolama alanından sorumlu olan kişi tarafından doldurulacaktır.

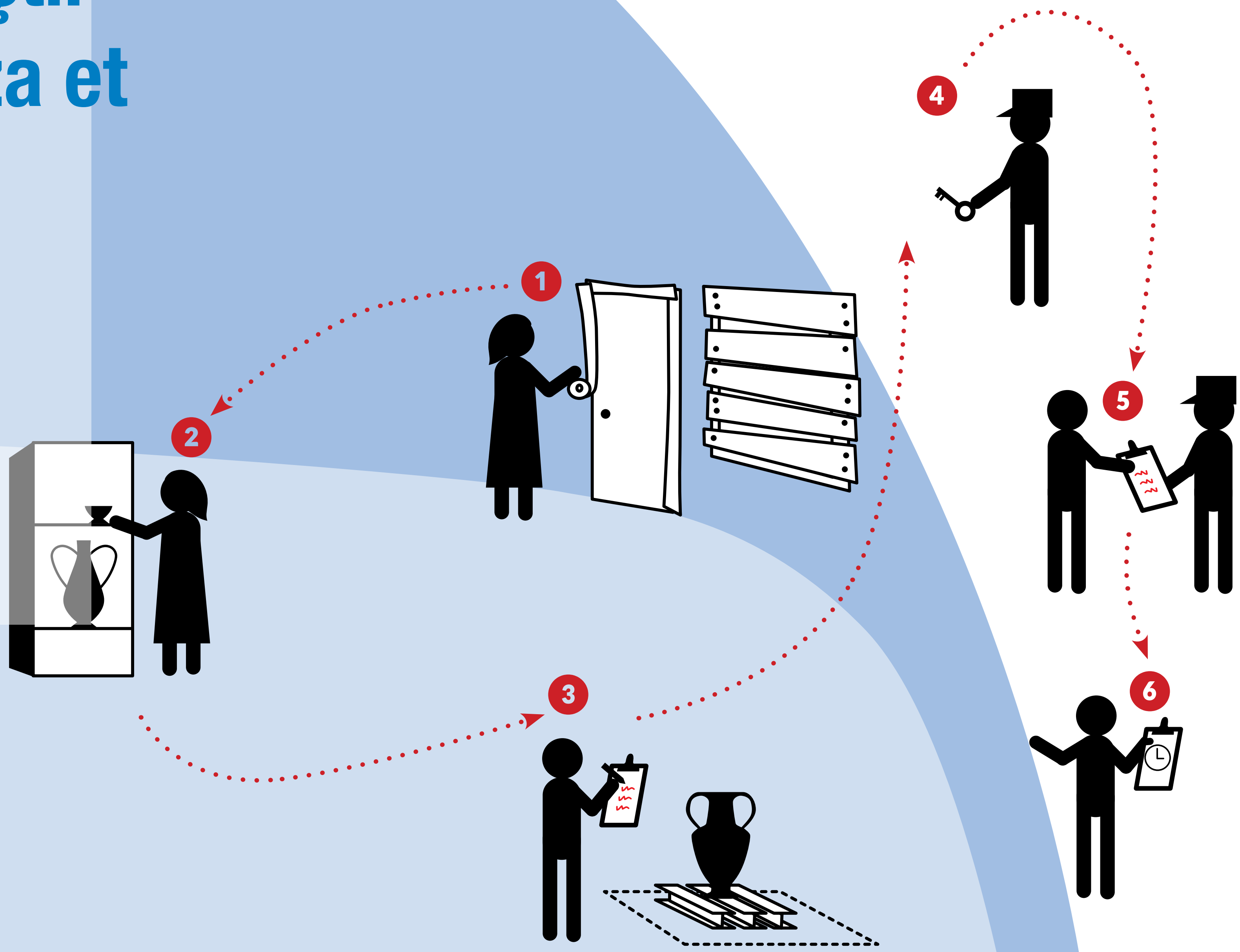
6 KONTROL LİSTESİ

Tüm eserler paketlendiğinde, daha güvenli yeni yerlerine taşınmaya hazırdır. Bir önceki adımda anlatıldığı gibi, paketlerde envanter ve irsaliye formu da yer almalıdır.

Yerini Değiştir ve Muhafaza et

1. YERİ HAZIRLAYIN
2. ESERLERİ SINIFLANDIRIN
3. YENİ YERİNİ KAYDEDİN
4. EMNİYETE ALIN
5. RAPORLAYIN
6. İZLEYİN

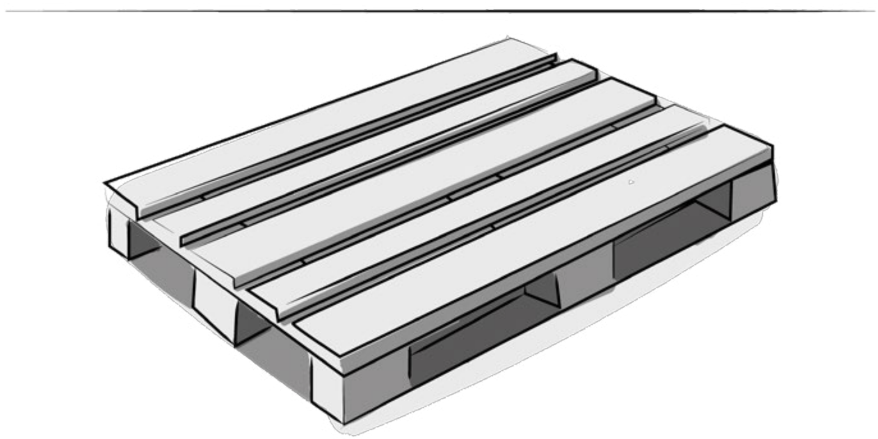
1 YERİ HAZIRLAYIN

Ekibin bir bölümü eserleri belgeleme ve paketleme işiyle ilgilenirken, diğer bölümü yeni yerdeki depolama alanını hazırlamaya odaklanmalıdır.
Bu süreç; yeni yerin temiz, ve güvenli olmasından (Bkz. s. 18) yer kodu sisteminin uygulanabilecek şekilde hazır bulundurulduğundan emin olunmasını içerir.

Eserlerin yeni yerlerinde en iyi nasıl yerleştirilebileceğini de düşünmeye başlamanın zamanı gelmiştir.

Mevcut depolama mobilyalarını buna göre yerleştirin ve eserlerin yeni yerlerini işaretlemek için dolap ve raflara yer kodları verin. Bu işlemin eserlerin gelişinden önce tamamlandığından emin olun.

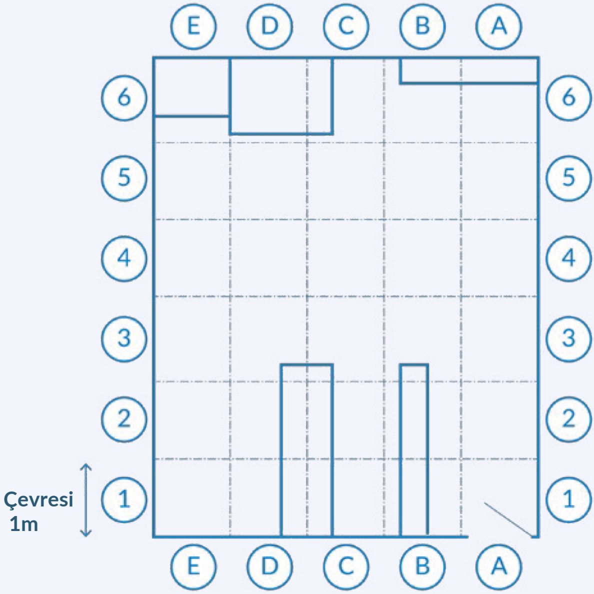
Acil tahliye durumunda raf sistemi gibi uygun depolama mobilyaları bulmak mümkün olmayabilir. Bu durumda eserler, paketleri içerisinde yerde tutulacaktır. Eserlerin içinde bulunduğu kutularla zemin arasında doğrudan teması engellemek için paletler veya branda (su geçirmez muşamba) kullanın. Ahşap palet kullanıyorsanız, böceklenmiş olmamasına dikkat edin.

İpucu: Geçici bir depolama alanında yer kodu sistemi nasıl hazırlanır?

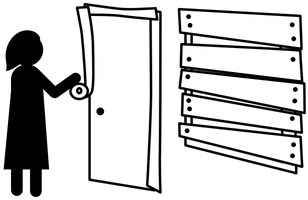
Tutarlı bir yer kodu sistemi hazırlamanın kolay bir yolu; boya, yapışkan bant veya ip yardımıyla yere bir ızgara sistemi çizmektir.

İlk olarak, zemin alanını uygun birim uzunluğunda karelere (örneğin; 1mx1m) bölün. Sütun ve satırları ayırt etmek için harfler ve rakamlar kullanın. Bunları kaydetmek için duvarlarda etiketler kullanın.

Eserler sınıflandırılıp kendi depolama birimlerine yerleştirildikten sonra, tam yer kodunu (örneğin: YD (yeni depo), 0 (zemin kat), 1 (oda numarası), 3A (eserin yeri), 128 (esere verilen numara) kaydedin (Bkz. s. 20).

2 ESERLERİ SINIFLANDIRIN

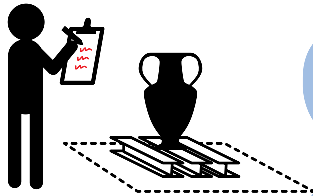
Eserleri resmi olarak yeni yerlerine kabul ettikten sonra (Bkz. s. 40), onlarla birlikte gelen acil tahliye envanterini kontrol edin ve eserleri malzeme türü ve boyutuna göre ayırın. Eserleri (paketleri içerisindeki) raflara veya temizlenmiş paletlere ve diğer mevcut depolama mobilyalara yerleştirin.

Kırılabilir eserleri yere koymamaya çalışın; bunları odanın olay ulaşılamayacak en uzak kısmına yerleştirin. Aynı şekilde, büyük veya ağır eserler de, daha küçük eserlerin taşınması ve düzenlenmesine yönelik yer açmak için odanın bir diğer kısmına yerleştirilmelidir.

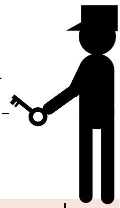

3 YENİ YERİNİ KAYDEDİN

Yeni geçici depolama alanındaki her eserin fiziksel konumunu belgelemek için, kutu numarasını ve raf numarasını envanterin 'yeni konumu' bölümüne kaydedin.

4 EMNİYETE ALIN

Hırsızlık ve vandalizmi engellemek için yeni depolama alanında gerekli güvenlik önlemlerini alın. Gerekiyorsa nöbetçiler görevlendirin.

Dikkat: Aktif çatışma alanlarında güvenlik durumunu devamlı olarak takip etmek gerekir; böylece gerekli olduğunda eserleri bir başka yere taşımak için yeterli zaman olur.

5 RAPORLAYIN

Eserlerin yeni yerlerini içeren güncel envanterin bir kopyasını ilgili yetkililere verin.

6 İZLEYİN

Eserlere zarar verebilecek böcek, yangın, su vb. etkenlerl önlemek için yeni geçici depolama alanının temizlenmesi ve izlenmesine yönelik bir iş programı oluşturun.

Kaynaklar

Elleçleme ve Paketleme

Bendix, C. Moving Collections, Preservation Advisory Centre, British Library, Londra 2013. http://www.bl.uk/aboutus/stratpolprog/collectioncare/publications/booklets/ moving_library_and_archive_collections.pdf (Erişim tarihi: 09 Aralık 2015)

Kalıcı bağlantı: https://perma.cc/35Z6-HCPL

Heritage Collections Council. reCollections: caring for collections across Australia. Handling, Transportation, Storage and Display, Heritage Collections Council, Canberra 1998. https://aiccm.org.au/sites/default/files/docs/ reCollections/ 6_htsd.pdf (Erişim tarihi: 09 Aralık 2015)

Kalıcı bağlantı: https://perma.cc/6HNW-HAKW

Londra Müzesi. Assessing the Object: What is the object made from, 2013. http://www.museumoflondon.org.uk/Resources/e-learning/packing-museum-objects-for-storage/s03p01.html (Erişim tarihi: 30 Aralık 2015)

Shelley, M. The Care and Handling of Art Objects: Practices in the Metropolitan Museum Museum of Art, The Metropolitan Museum of Art, New York 1987. http://www.metmuseum.org/research/metpublications/The_Care_and_Handling_of_Art_Objects_Practices_in_The_Metropolitan_Museum_of_Art (Erişim tarihi: 16 Aralık 2015)

Kalıcı bağlantı: https://perma.cc/2DZP-L7QW

Stolow, N. Procedures and conservation standards for museum collections in transit and on exhibition. Protection of the Cultural Heritage: Technical Handbooks for Museums and Monuments 3, UNESCO, Paris 1981. http://unesdoc.unesco.org/images/0004/000468/046862eo.pdf (Erişim tarihi: 9 Aralık 2015)

Kalıcı bağlantı: https://perma.cc/MWK8-HZRE

UNESCO. 2006a. Care and Handling of Manuscripts. Cultural Heritage Protection Handbook No. 2. Paris, UNESCO. http://unesdoc.unesco.org/ images/0014/001484/148463E.pdf (Erişim tarihi: 09 Aralık 2015)

Kalıcı bağlantı: https://perma.cc/QPQ5-XPW5

UNESCO. 2006b. Handling of Collections in Storage. Cultural Heritage Protection Handbook No. 5. Paris, UNESCO. http://unesdoc.unesco.org/ images/0018/001879/187931E.pdf (Erişim tarihi: 09 Aralık 2015)

Kalıcı bağlantı: https://perma.cc/AD26-63WK

Koleksiyonların Taşınması

Heritage Collections Council. reCollections: caring for collections across Australia. Handling, Transportation, Storage and Display, Heritage Collections Council, Canberra 1998. https://aiccm.org.au /sites/default/ files/docs/reCollections/6_htsd.pdf
(Erişim tarihi: 09 Aralık 2015)

Kalıcı bağlantı: https://perma.cc/6HNW-HAKW

Stolow, N. 1981. Procedures and conservation standards for museum collections in transit and on exhibition. Protection of the Cultural Heritage: Technical Handbooks for Museums and Monuments 3, UNESCO, Paris 1981.

http://unesdoc.unesco.org/images/0004/000468/046862eo.pdf
(Erişim tarihi: 09 Aralık 2015)

Kalıcı bağlantı: https://perma.cc/MWK8-HZRE

Depo Düzenlemesi

Canadian Conservation Institute. General Precautions for Storage Areas. CCI Notes 1/1, Ottawa 2002. http://cci-icc.gc.ca/resources-ressources/ccinotesicc/1-1_e.pdf (Erişim tarihi: 09 Aralık 2015)

Kalıcı bağlantı: https://perma.cc/2JJ3-897G

Johnson, E.V. & Horgan, J.C. Museum collection storage. Protection of the Cultural Heritage: Technical Handbooks for Museums and Monuments 2. Paris, UNESCO 1979. http://unesdoc.unesco.org/images/0004/000423/042316eo.pdf (Erişim tarihi: 09 Aralık 2015)

Kalıcı bağlantı: https://perma.cc/R33E-CA8N

Ek

Koleksiyonların acil tahliyesi için kullanılabilecek malzemeler ve ekipmanlar

GÜVENLİK TERTİBATI

- **Yüz maskeleri:** Toz ve diğer hava parçacıklarının teneffüsünü engellemek için yüz maskesi kullanın. Kimyasal maddelerle kaplı eserlerin elleçlenmesinde filtreli yüz maskeleri kullanın.
- **Eldivenler:** Eserlerin elleçlenmesinde pamuk, nitril veya lateks eldivenler kullanılabilir. Ancak, lateks eldivenlerin alerjik reaksiyonlara sebep olabildiği göz önünde bulundurulmalıdır.
- **Koruyucu gözlükler:** Tozlu veya kirli bir ortamda çalışıyorsanız, gözlerinizi korumak için koruyucu gözlükler kullanın.
- **Koruyucu kasklar:** Baret olarak da bilinen koruyucu kask başınızı düşen nesnelerden korur.
- **Önlükler/Laboratuvar önlükleri:** Eserlerin elleçlenmesi veya paketlenmesi sırasında kıyafetlerinizi kirleticilerden korumak için keten, pamuk veya pamuk polyester karışımı önlükler veya laboratuvar önlükleri kullanın.
- **Reflektörlü ceketler:** Karanlık ortamlarda çalışıyorsanız veya ekibinizin kolayca göze çarpmasını istiyorsanız, acil müdahale ekiplerinin giydiği uzak mesafelerden görülebilen reflektörlü bant veya renklere sahip ceketler kullanın.
- **İlkyardım çantası:** Ekip için bir ilkyardım çantası hazırlayın. Çantaya içilebilir su, el feneri ve yedek piller de koyun.

NOT: Aktif çatışmaların yaşandığı bölgelerde, kurşungeçirmez yelek ve gaz maskesi gibi diğer koruyucu eşyalara ihtiyaç duyulabilir.

BELGELEME İÇİN

1 **Fotoğraf makinası** (yedek pillerle birlikte): Görsel belgeleme için

2 **Çizim defterleri ve not defterleri**

3 **Tükenmez ve kurşun kalemler**

4 **Gabardin bant** veya pamuk bant: Etiket ve paketleri bağlamak için

5 **Kendinden yapışkanlı etiketler:** Paketleme malzemeleri üzerine nesnelerin kimlik numaralarını yazmak üzere kullanmak için. Bu etiketler eserlerin yüzeyine yapıştırılmamalıdır.

PAKETLEME İÇİN

Kolaylıkla bulunabilecek malzemeleri listeledik. Ancak çok zor koşullar altında bazı malzemeleri büyük miktarlarda elde etmek mümkün olmayabilir. Bu gibi durumlarda, eserlerle doğrudan temas için mümkün olan en doğru malzemeleri seçin. Örneğin, eseri pamuk veya muslinle sarıp, karton bir kutuya yerleştirin.

- **Muslin [1]:** Ağartılmamış beyaz muslim veya pamuk, yastıklama malzemesi olarak veya birçok eseri sarmak için güvenle kullanılabilir. Muslin kolaylıkla temin de edilebilir.

1

- **Saf parşömen kâğıdı [2]:** Asitsiz kâğıt yerine tercih edilebilir. Kolayca piyasadan temin edilebilir. Pamuktan ve/veya ketenden yapılan parşömen kâğıtları, kâğıt ve kumaş üzerine yapılmış sanat eserlerini sarmak için kullanılabilir.

2

- **Polyester film:** Şeffaf ve renksiz plastik tabakalar, fotoğraf ve diğer kağıt belgelerin depolanmasında kullanılır. Genellikle Mylar veya Melinex adıyla piyasada satılır.
- **Tyvek:** Yüksek yoğunluklu polietilen iplerden yapılan sentetik bir malzemedir. Su geçirmez bir örtü olan Tyvek, çoğunlukla inşaat süresince binaları korumak için kullanılır.
- **Branda:**
- **Polietilen köpük [3]:** Çoğunlukla ethafoam adıyla satılan polietilen köpük rahatlıkla kesilerek, paketleme malzemesi içine eseri yerleştirirken yastıklama malzemesi olarak kullanılabilir. Böylece sarsıntının etkisi de azalır.

3

- **Baloncuklu naylon [4]:**Kısa süreli bir çözüm olan baloncuklu naylon, sarsıntıların etkisini azaltmak için kullanılabilir. Ancak baloncuklu yüzey eserle doğrudan temas kurmamalıdır.

4

- **Yastıklar/minderler:** Sıradan yastıklar ve minderler, kırılgan eserleri paketlerken kullanılabilir.
- **Havlular:** Beyaz pamuk havlular yastıklama malzemesi olarak kullanılabilir.
- **Polietilen poşetler:** Gıda saklamak için kullanılan polietilen poşetler, hassas veya küçük eserleri paketlerken kullanılabilir.
- **Karton kutular [5]:** Sıradan karton kutular, eserleri saklamak için kullanılabilir. Ancak zamanla kutular eserlere zarar verebilecek asit buharları salabilir. Eserleri korumak için, kutunun içini ağartılmamış ve renklendirilmemiş pamuklu kumaş veya etkisiz kâğıtla kaplamanız önerilir.

5

- **Ahşap meyve-sebze kasaları:** Genellikle düşük kaliteli ahşaptan üretilen kasalar, taş veya kil gibi organik olmayan malzemeleri taşımak için kullanılabilir. Ancak içleri etkisiz kâğıt veya pamuklu kumaşla kaplanmalıdır. Bu tür kasaların kullanımı kısa vadeli bir çözümdür.
- **Plastik kutular [6]:** Plastikten üretilmiş ve normal de gıda saklamak için kullanılan şeffaf kutular, hassas veya küçük eserler için kullanılabilir.
- **Plastik kasalar:** Genelde süt kutularını ya da seb ze ve meyveleri taşımak için kullanılan plastik kasalar, eserleri saklamak ve taşımak için diğer bir kısa süreli çözümdür.

6

- **Plastik tepsiler:** Normalde müze ve arşivlerde kullanılan, polietilenden üretilmiş ve derin olmayan bu tepsiler eserleri saklamak ve taşımak için güvenle kullanılabilir.
- **Rulo tüpler:** Geniş çaplı rulo tüpler, tuvalleri, kâğıt veya kumaş üzerine yapılmış sanat eserlerini saklamak için kullanılabilir.

- **Paletler [7]:** Plastik veya ahşap paletler, eserlerin yer aldığı kutuları saklamak ve onları zeminden yükseltmek için kullanılabilir. Ancak ahşap paletleri kullanırken, böceklenmiş olmamasına ve eserlerin içinde bulunduğu kutularla doğrudan temas olmaması için polyester film veya tyvek ile kaplanmış olmalarına dikkat edin.

7

Diğer yararlı malzemeler şunlardır:

- Makas
- İp
- Cetveller
- Şerit metreler
- Kovalar
- Merdivenler
- Arabalar (alışveriş arabaları vb.)
- Kaydırma arabaları
- El arabaları

Face Mask
Face Mask

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

7, place de Fontenoy
75352 Paris 07 SP France
Tel: +33 (0)1 4568 1000
www.unesco.org

INTERNATIONAL SCIENTIFIC COMMITTEE ON RISK PREPAREDNESS
ICORP
TURKIYE

Yıldız Teknik Üniversitesi
Mimarlık Fakültesi Restorasyon
Anabilim Dalı Oda No: 205 Yıldız
Beşiktaş 34349 İstanbul Türkiye
Tel: +90 212 383 26 30
icorpturkey@gmail.com
www.icorpturkiye.org

ICCROM

Via di San Michele 13
Rome, Italy
Tel: +39-06585531
iccrom@iccrom.org
www.iccrom.org

ISBN 978-92-3-000095-0

9 789230 000950